

SELA KOTARA VRGINMOSTA U NARODNOOSLOBODILAČKOJ BORBI

Prvi dio ove knjige pokušaj je da se predstavi cjelina istorijskih zbivanja na teritoriji kotara Vrginmosta u periodu 1941-1945. godine, dok drugi dio predstavlja pregled učešća svakog sela u sastavu kotara u NOR-u. Pri tom je za svako selo dat hronološki sređen pregled najvažnijih događaja od ustaničkih dana, pa, uglavnom, zaključno sa 1941. godinom, ukazujući samo na događaje koji su za svako selo bili karakteristični.

Sem kratkog pregleda ratnih događaja, dati su podaci o prvim partijskim ćelijama, simpatizerima i članovima KPH, i o formiranju skojevskih organizacija i prvim članovima SKOJ-a. Dati su i podaci o izboru organa narodne vlasti i prvim odbornicima NOO, te o prvim članicama odbora Antifašističkog fronta žena. Dat je spisak nosilaca »Partizanske spomenice 1941«, pregled poginulih i umrlih boraca i pregled žrtava fašističkog terora, i to ubijenih od neprijatelja, umrlih od tifusa i žrtava rata.

Pregled i spiskovi poginulih i umrlih boraca i žrtava fašističkog terora dat je kao izraz poštovanja prema svima onima koji dadoše živote u borbi za slobodu, kao nužnost da se te žrtve nikada ne zaborave, jer su one cijena kojom je plaćena sloboda. To je ujedno podsticaj mlađoj generaciji da čuva i sačuva tekovine za koje se ovaj narod borio i položio svoje živote.

Podaci su prikupljeni i provjeravani više puta, uglavnom preko preživjelih učesnika NOB-a. Prvo ozbiljnije prikupljanje i provjeru podataka izvršio je Petar Zinajić Pepa. U tom cilju obišao je sva sela i zaseoke, i sve prikupljene podatke sredio, provjerio i predao Općinskom odboru SUBNOR-a Vrginmost, gdje se čuvaju kao arhiva. Sem tih, korišćeni su i podaci kojima su raspolagali statistički zavodi i arhivi instituta za izučavanje NOR-a i revolucije.

Posljednje provjere su učinili i sve podatke pripremili: Mato Jelkovic - za Banski Kovačevac, Banske Selnice i Kablare; Rade Čabraja - za Banske Moravce, Lasinjski, Donji i Gornji Sjeniĉak i Malu Trepĉu; Stanko Borota - za Batinovu Kosu, Bukovicu i Ćermernicu; Pero Milić - za Blatušu; Nikola Mraović - za Bović, Ćremušnicu, Golinje, Trstenicu, Kirin i Kozarac; Milan Ćubra - za Trepĉu; Ivo Strgar - za Boture; Marko Gvojić - za Brnjavac; Mirko Crevar - za Crevarsku Stranu; Matija Bućan - za Crni Potok; Nikola Oreĉić Mika - za Desno Srediĉko, Desne Štefanke, Novo Selo, a zajedno sa Nikolom Busak i za Lasinju i Crnu Dragu; Nikola Kliĉković - za Dugo Selo i Trepĉu; Slavko Išek - za Hrvatsko Selo; Ilija Ivošević i Mile Kvoĉka - za Katinovac; Pero Ćelap - za Malu Vranovinu; Mile Šapić i Vujo Lonĉar - za Maliĉku; Petar Trkulja - za Ostrožin; Dušan J. Bajić - za Pecku; Pero Roknić - za Pernu; Rade Lacković - za Pješćanicu; Veljko Bulat - za Podgorje; Matija Orabović - za Poljane; Dragica Divić Simić - za Ponikvare; Dušan i Dragan Korać i Njegoslav Bućan - za Prkos; Savo Tesla - za Slavsko Polje;

Duda Basta - za Staro Selo; Vaso Radanović i Nikola Vidović - za Štipan; Vaso, Dušan i Stevo Radanović - za Šljivovac; Savo Bogdanović - za Vorkapić-Selo; Pero Malobabić - za Vrginmost; Milan Miljević Mičina i Ladislav Gregurić - za Topusko.

Navedeni i mnogi drugi drugovi koji su učestvovali u prikupljanju i provjeri podataka nastojali su da taj važan zadatak i vrstu duga prema poginulim saborcima obave krajnje savjesno. No, i pored toga, svjesni smo da nismo mogli sačiniti potpune i posve tačne preglede sa svim neophodnim i preciznim podacima. U ovako velikom broju imena, preko jedanaest hiljada, moguće je da su se potkrale greške; neko je možda pogrešno unijet, a neko izostavljen. Nadamo se da će čitaoci, a posebno živi učesnici opisanih događaja, imati razumijevanja za objektivne teškoće.

Kako dosad prikupljeni podaci pokazuju, na teritoriji kotara Vrginmosta je, od 6. aprila 1941. do 15. maja 1945. izgubilo živote 10.384 lica. Od tog broja, 1.333 su poginuli i umrli kao borci NOVJ, a 9.051 kao žrtve fašističkog terora, od kojih je 6.001 ubijeno od strane neprijatelja, 1.601 umrlo od tifusa, a 459 su žrtve rata. To znači da je od ukupno oko 42.392 stanovnika, koliko je bilo uoči rata 1941. godine, skoro svaki četvrti žitelj ovog područja poginuo kao borac NOV-a ili učesnik NOP-a, ubijen ili umro kao žrtva fašističkog terora i rata, ili od posljedica tifusa.

Ovim brojevima nisu obuhvaćeni svi gubici koje je ovaj narod podnio u NOR-u. Naime, ostao je nezabilježen znatan broj žena, djece i staraca, pa i ljudi srednje dobi, pomrlih uslijed ratnih napora i bolesti, lišeni zdravstvene zaštite. Zbog toga popis žrtava rata obuhvata samo manji broj lica umrlih za vrijeme neprijateljskih ofanziva u zbjezgovima od gladi, hladnoće i krajnje iscrpljenosti.

Pregled poginulih i umrlih po selima, sa procentom u odnosu na brojno stanje stanovnika iz 1941. godine, dat je u tabeli 1. Iz nje se vidi daje sa teritorije kotara od 1941. do 1945. godine bilo 2.511 boraca NOVJ, stoje činilo brojno stanje oko dvije naše ondašnje ratne brigade. Među preživjelim borcima NOR-a, kako je navedeno, ima 608 nosilaca »Partizanske spomenice 1941«, a 466 prvoboraca je poginulo ili umrlo. To znači da je 1941. godine, kao boraca ili aktivnih pozadinskih radnika bilo oko 1.074 lica, i da bi na teritoriji kotara Vrginmosta bilo isto tiliko nosilaca »Partizanske spomenice 1941« da su svi oni preživjeli rat.

Pregled poginulih i umrlih boraca od 1941. do 1945. godine dat je u tabeli. Obuhvaćeni su borci partizanskih i vojnopozadinskih jedinica, ustanova i organa, kao i učesnici NOB-a na pozadinskim dužnostima: odbornici NOO, članovi KPH i SKOJ-a, članice odbora AFŽ-a, te pripadnici ostalih pozadinskih organa i organa i službi. U popis su uvrštena lica koja su se, bez obzira na mjesto rođenja i ranijeg prebivališta, zatekla u dotičnom selu uoči rata, kao i oni koji su se u danima ustaškog terora vratili u selo s drugih područja privremenog ili stalnijeg boravka. Unijeti su i borci koji su rođeni u ovom kraju, a učestvovali u NOR-u u mjestima gdje ih je zatekao rat, na školovanju ili zaposlenju. Među njima najviše je đaka, studenata i zaposlenih radnika i zanatlija. Mnogi od njih su i prije rata povremeno dolazili i boravili u svome selu i učestvovali u njegovom političkom životu.

Prema utvrđenim podacima, kako je već navedeno, poginulo je ili umrlo ukupno 1.333 borca NOV - 1.301 muškarac i 32 žene. Prema godinama starosti bilo je: do 20 godina - 268, od 21 do 40 godina - 1.021, i od 41 i više godina - 44 boraca. Ovi podaci ukazuju da su se i u kordunaškim partizanskim jedinicama uglavnom nalazili mladi ljudi.

Po socijalnom sastavu najviše je zemljoradnika - 1.105, a zatim: radnika, zanatlija i trgovaca - 157, đaka - 20, studenata i intelektualaca - 9, službenika - 25 i vojnih lica - 17. Po nacionalnom sastavu u većini su Srbi - 1.304, i 28 Hrvata. Od ukupnog broja

loginulih boraca, 1941. godine u NOV je stupilo 466, 1942 - 667, 1943 - 148, 1944 - i 1945 - 2 borca. Kao što se iz pregleda vidi, najviše je otišlo 1941. i 1942. godine, i poslije toga na teritoriji kotara Vrginmosta više nije ni bilo sposobnih muškaraca za NOV. Na terenu su ostali ili suviše mladi ili starci, a 5.157 muškaraca je poginulo ili umro kao žrtve fašističkog terora i rata.

Prema godini pogibije, u 1941. je poginulo 70 boraca, u 1942 - 296, u 1943 - 547, u 1944 - 302 i posljednje godine rata - 118 boraca NOV. Među 547 boraca iz 1943. godine 61 je umro od tifusa. Najviše je poginulo u toku 1942, 1943. i 1944. godine, što je razumljivo, jer su tada u ovim krajevima i bile najžešće borbe. Krajem 1941. i u prvoj polovini 1942. godine vođene su stalne i žestoke borbe sa ustašama koje su bile u ofanzivi i izvodile obruč u Petrovoj gori. U drugoj polovini 1942. godine uslijedila je ofanziva laških jedinica i, sem Topuskog, oslobođena je teritorija čitavog kotara Vrginmosta. Početkom 1943. godine uslijedila je 4. neprijateljska ofanziva, a zatim, nakon pobjedonosne bitke na Neretvi, široka ofanziva naših jedinica na području Like i Korduna, te kapitulacijom italijanskih oružanih snaga i borba protiv njemačkih jedinica. I u toku 1944. godine vođene su teške borbe protiv Njemaca i ustaša na teritoriji Korduna, Banije, Like, Pokuplja, Žumberka i u Cazinskoj krajini. Godina 1945. bila je posljednja godina borbi za oslobođenje cijele naše zemlje.

Prema mjestu pogibije, na teritoriji Korduna je, prema navedenim podacima, poginulo 649 boraca; van Korduna, u ostalim krajevima Hrvatske, poginulo je 380, a van teritorije Hrvatske, u drugim krajevima naše zemlje, 304 borca, uglavnom kao pripadnici 7. banijske divizije za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive u Bosni, 13. proleterske MOU brigade »Rade Končar«, 4. proleterske crnogorske brigade i nekih drugih jedinica u Bosni i Srbiji.

Pregled žrtava fašističkog terora pokazuje da je u periodu 1941-1945. godine od strane neprijatelja ubijeno 6.991 lice - 4.357 muškaraca i 2.634 žene. Prema starosnoj dobi, na djecu do 15 godina otpada 1.616, zatim 3.932 na srednju i najaktivniju grupu od 16 do 50 godina, a 1.443 otpada na starosnu dob od 51 godinu i dalje. Uočljiv je velik broj mladih, do 15 godina starosti; među njima je najviše učenika, koji zbog nedostatka poučnih podataka nisu posebno iskazani kao đaci. Po socijalnom sastavu najviše je zemljoradnika - 6.594, zatim 206 radnika, zanatlija i trgovaca, 63 službenika, 6 studenata drugih intelektualaca, 17 vojnih lica i 105 ostalih. Grupu od 105 »ostalnih« čine Cigani (koje su ustaše odvele i poubijale početkom 1942. godine. I u ovoj skupini poginulih najviše je Srba - 6.860, a zatim 23 Hrvata i 108 ostalih - 105 Cigana, te po jedan Jevrej, Poljak i Slovenac.

Najviše žrtava narod ove teritorije podnio je 1941. godine - 4.263 lica. Zahvaljujući uspjehu ustanka, razvoju i jačanju partizanskih jedinica i narodnog otpora, broj žrtava se u narednim godinama postepeno smanjuje (u 1942. godini 2.481 lice, u 1943 - 216 i 1944 - 30 lica).

Kao što se iz tabele 1 vidi, najviše žrtava u procentima imalo je selo Prkos - preko 50% ubijenih ljudi, žena i djece, zatim Batinova Kosa, Bukovica, Čemernica, Dugo Selo, Čatinovac, Perna i Trepča - preko 40%. Iz tabele 3 vide se podaci za svako selo, pri čemu su se gubici kretali u skladu sa ustaškim ofanzivama - u septembru 1941. na sela istočno od Petrove gore, krajem 1941. godine na sela sjeverno od pruge Glina - Karlovac, a početkom 1942. godine ustaška ofanziva zahvatila je cijelu teritoriju kotara Vrginmosta. Oko hiljadu ljudi je otišlo na pokret 1941. godine.

Prema mjestu ustaškog zločina, najviše je ubijeno u sopstvenim selima, u Kordunu - 4.821; van teritorije Korduna ubijeno je 1.763, a van teritorije Hrvatske 407 lica. Među

ubijenim van Korduna najviše je onih koji su odvedeni na »pokrst« i poubijani u Glinskoj crkvi, a među 407, koji su ubijeni van republike, najviše je onih koji su izbjegli ispred 4. neprijateljske ofanzive i poubijani uglavnom od Nijemaca u Bosni. Odvedenih i u ustaškim logorima poubijanih ima 390, a u njemačkim logorima 257 lica. U njemačkim logorima su u većini bili ljudi odvedeni za vrijeme martovske ustaške ofanzive 1942. godine iz Lasinjskog, Donjeg i Gornjeg Sjeničaka. Ustaše su ih predale Nijemcima, a ovi ih odveli u logor u Norvešku, odakle se većina *nije* vratila. Od ustaša je poubijano 6.615, od Nijemaca 374 lica, a od Italijana su ubijena dvojica.

Umrlih od tifusa bilo je 1.501 civil i 61 borac ili, ukupno, 1.662 osobe. Od ukupnog broja umrlih civila, 593 su bili muškarci i 1.008 žena. Prema godinama starosti, do 15 godina umrlo je 270 lica, od 16 do 50 godina 601 i starijih od 51 godine 730 lica. Po socijalnom sastavu svi umrli su bili zemljoradnici, a po nacionalnom Srbi i 3 Hrvata.

Prema godinama smrti, najviše je umrlo 1943. godine - 1.533, jer je tada, od marta do jula, po svim selima harao tifus. Epidemija se javila u vrijeme 4. neprijateljske ofanzive, početkom 1943. godine, a na ovo područje donijele su je izbjeglice iz Korduna i Banije na povratku iz Bosne, nakon završetka ofanzive. Zahvatila je najprije i u najvećoj mjeri starce, nejaku djecu i ispačene žene - uglavnom učesnike izbjegličkih kolona.

Od ukupnog broja umrlih od tifusa, kako se vidi iz tabele 4, najviše je bilo žena. One su i ovdje nosile najveći teret rata i svih poslova na selu, a u vrijeme epidemije hranile su i njegovale bolesnike, iako i same u većini bolesne i krajnje iscrpljene. Sem toga, u to vrijeme one su činile većinu stanovništva po selima. Umiralo se tako brzo i mnogo, i to u jednom danu, da su i pokretni bolesnici morali da kopaju jame i sahranjuju umrle. Preživjeli se sjećaju: »Ujutro se izađe iz bajte i samo prisluša u čijoj se kući kuka, na što bi onaj ko je mogao išao na sahranu - bez poziva«.

Od ukupno umrlih najviše je umrlo kod svojih kuća - 1.364, a van svojih sela, još na povratku iz Bosne umrlo je 237. Najviše je umrlo u selima gdje se prolazilo i gdje su bile organizovane prihvatne stanice, kuhinje, kao: Blatuša, Crni Potok, Čremušnica, Gornji Sjeničak, Katinovac, Lasinjski Sjeničak, Perna, Slavsko Polje, Staro Selo i Vorkapić-Selo.

Žrtve rata date su u tabeli 5. Prema tim podacima, sa teritorije kotara Vrginmosta od 1941. do 1945. godine poginulo je ili umrlo 459 lica - 227 muškaraca i 232 žene. Po starosnoj dobi, do 15 godina života nestalo je 169 osoba, od 16 do 50 godina 125, a od 51 i daje 165 lica. Sve su to bili zemljoradnici, a po nacionalnom sastavu 419 Srbi, 35 Hrvati i 5 ostalih nacionalnosti. U 1941. godini život je izgubilo 20 lica, 1942-310, 1943 - 77, 1944 - 48 i 1945 - 4 osobe. Najviše je onih koji su umrli od gladi, iznemoglosti i iscrpljenosti, lišeni zdravstvene zaštite - 364 osobe, dok je 42 poginulo od nađene mine ili bombe, u većini djeca. U nesretnim slučajevima, prouzrokovanim ratom umrlo je 27 osoba, a u ostalim okolnostima vezanim za ratne strahote 26.

Na kraju, treba istaći da su ovo, za sada, najdetaljniji, najpotpuniji i najsređeniji statistički pregledi poginulih i umrlih boraca, žrtava fašističkog terora (ubijenih od neprijatelja, umrlih od tifusa i žrtava rata) sa teritorije kotara Vrginmosta. Oni, ujedno, predstavljaju osnovni izvor za procjenu ukupnih ljudskih gubitaka ovog kraja u toku NOB-a. Daljnja istraživanja radi njihove dopune treba usmjeriti na utvrđivanje onih podataka koji su pogrešno unijeti ili izostavljeni. Svaka pomoć u tom pregledu biće dragocjena, kao dio duga prema onima koji su dali život u bespoštednoj borbi za slobodu.

Učešće u NOV, nosioci »Part, spomenice 1941«, pali borci i ŽFT sa teritorije kotara Vrginmosta 1941-1945.

Red. br.	SELO	Ukupno u NOV 1941-1945.	Nosioci »Partizan, spomenice 1941.«	Poginuli a 1941. stupili u NOV	Pali borci 1941-1945.	Žrtve fašističkog terora				Ukupno pali borci i ŽFT	% u odnosu na broj stanovnika 1941.
						Ubijeni od neprijatelja	Umrli od tif u sa	Žrtve rata	Svega		
1	Ban.Kovačevac	7			2	2		2	4	6	1,00
2	Ban.Moravci	68	2	4	19	68	10		78	97	18,30
3	Ban.Selnica	3			2	1			1	3	0,93
4	Batinova Kosa	30	1	2	8	235	8	6	249	257	54,00
5	Blatuša	106	18	20	45	352	79	9	440	485	34,64
6	Boturi	3			2	7			7	9	11,25
7	Bović	155	25	12	47	69	45	12	126	173	22,19
8	Brnjavac	92	6	3	20	68	22	8	98	118	20,29
9	Bukovica	130	5	2	12	191	16	7	214	226	39,51
10	Crevarska Strana	57	11	7	20	135	35	2	172	192	25,87
11	Crna Draga	17			4					4	1,00
12	Crni Potok	142	26	16	58	232	71	15	318	376	30,89
13	Čemernica	47	5	8	26	486	50	22	558	584	37,27
14	Čremušnica	140	12	14	47	72	75	20	167	214	23,77
15	Des.Sredičko	18			1	23			23	24	6,85
16	Des.Štefanki	29			2	30		2	32	34	6,07
17	D.Sjeniĉak	195	13	12	34	180	34	20	234	268	21,44
18	Dugo Selo	138	21	12	36	482	24	10	516	552	44,40
19	Golinja	108	5	4	36	99	52	11	162	198	23,29
20	G.Sjeniĉak	199	19	21	56	277	80	59	416	472	25,71
21	Gredani	34		1	4	106	1	4	111	115	9,58
22	Hrvatsko Selo	55		1	5	4	3	2	9	14	1,08

23	Kablari										
24	Katinovac	130	14	12	50	412	54	19	485	535	41,30
25	Kirin	215	33	48	80	111	40	25	176	256	21,66
26	Kozarac		4	5	21	64	58	5	127	148	21,28
27	Lasinja	24				57		24	81	81	10,12
28	Las.Sjeniĉak	205	27	14	68	137	111	36	284	352	21,93
29	Novo Selo	4									
30	Maliĉka	109	29	22	28	55	32		87	115	24,36
31	Mala Trepĉa	64	7	3	16	22	11	10	43	59	16,85
32	Mala Vranovina	69	3	1	16	37	20	4	61	77	21,56
33	Ostroĉin	150	23	13	49	107	25	7	139	188	13,95
34	Pecka	133	23	25	44	240	39	10	289	333	30,93
35	Perna	180	64	45	73	388	94	17	499	572	41,14
36	Pješćanica	176	20	13	50	210	64	13	287	337	22,72
37	Podgorje	65	18	10	19	124	35	9	168	187	25,61
38	Poljani	50	6	4	16	100	31	11	142	158	35,99
39	Ponikvari	7			4	99		2	101	105	12,70
40	Prkos	108	31	8	23	424	6	1	431	454	61,06
41	Slavsko Polje	310	60	44	81	235	91	10	336	417	26,39
42	Staro Selo	40	5	20	33	490	98	13	601	634	39,85
43	Štipan	110	20	11	35	116	20	9	145	180	22,78
44	Šljivo vac	90	19	6	28	55	14	11	80	108	15,42
45	Topusko		5	5	6	37			37	43	7,53
46	Trepĉa	36	5	3	9	110		5	115	124	43,92
47	Trstenica	160	9	8	46	159	37	4	200	246	25,89
48	Vel. Vranovina				1	3			3	4	0,80
49	Vorkapić Selo	159	9	2	45	42	113		155	200	22,00
50	Vrginmost	20	5	5	6	38	3	3	44	50	
	Svega	2511	608	466	1333	6991	1601	459	9051	10384	

Pali i umrli borci sa teri

Red. br.	SELO	Br. palih boraca			Starosna dob			Socijalni sastav					
		M	Ž	Sve- ga	Do 20 g.	21-40	41 i dalje	Zemljo- radnici	Radnici Zanatlije	Đaci	Studenti i intelekt.	Službenici	Voj. lica
1	Ban. Kovačevac	2		2		2		2					
2	Ban. Moravci	19		19	1	16	2	18				1	
3	Ban. Selnica	2		2		1	1	2					
4	Batinova Kosa	8		8	2	6		5		1		1	1
5	Blatuša	44	1	45	6	39		43	1			1	
6	Boturi	2		2		2		2					
7	Bović	43	4	47	16	29	2	42	2	2		1	
8	Bmjavac	20		20	4	15	1	20					
9	Bukovica	12		12	7	5		12					
10	Crevarska Strana	20		20	4	16		18		2			
11	Crna Draga	4		4		4		4					
12	Crni Potok	58		58	14	42	2	51	6			1	
13	Čemernica	24	2	26	8	18		23				3	
14	Čremušnica	46	1	47	9	38		41	4	1			1
15	Des. Sredičko	1		1		1		1					
16	Des. Štefanki	2		2		1	1	2					
17	D. Sjeniĉak	33	1	34	9	19	6	30	2		1	1	
18	Dugo Selo	36		36	10	26		34	2				
19	Golinja	36		36	14	22		34	2				
20	G. Sjeniĉak	54	2	56	9	45	2	50	4		1		1
21	Gredani	4		4		4		3	1				
22	Hrvatsko Selo	5		5	3	2		4				1	
23	Kablari												
24	Katinovac	46	4	50	3	45	2	41	3		2		4
25	Kirin	77	3	80	11	68	1	65	12	1		2	
26	Kozarac	20	1	21	3	17	1	18	2			1	
27	Lasinja												
28	Las. Sjeniĉak	68		68	11	55	2	63	4		1		
29	Novo Selo												
30	Maliĉka	28		28	3	22	3	21	4	1		2	
31	Mala Trepĉa	15	1	16	1	15		14	1				1

Tabela, br. 2

torije kotara Vrginmosta

Nac. sastav			Godina stupanja u NOV					Godina pogibije					Mjesto pogibije		
Srbi	Hrvati	Ostali	1941.	1942.	1943.	1944.	1945.	1941.	1942.	1943.	1944.	1945.	Na Kordunu	Van Korduna	Van Republike
	2				1		1					2		2	
16	3		4	10	2	2	1		1	6	7	5	5	12	2
	2			1	1					1	1			2	
8			2	5	1			2		3	2	1	2	1	5
45			20	20	2	3		2	16	12	11	4	30	14	1
	2					2						2		2	
47			12	30	5			3	6	24	10	4	20	21	6
20			3	14	2	1			4	12	3	1	11	5	4
12			2	6	4				1	4	6	1	7	1	4
20			7	10	2	1			8	8	4		13	3	4
	4				1	3					3	1		4	
58			16	35	4	3		4	15	24	10	5	29	16	13
26			8	13	4	1		2	6	8	7	3	15	7	4
47			14	28	5			3	3	30	8	3	17	20	10
	1					1						1	1		
	2				2						2			2	
34			12	18	4			1	9	8	8	8	13	7	14
36			12	20	4			2	6	19	9		14	13	9
36			4	24	6	2		1	2	24	9	1	12	16	8
56			21	31	3	1		2	16	20	17	1	30	17	9
4			1	1		2			2			2			4
	5		1			4				1		4	5		
50			12	25	10	3		2	8	24	11	5	20	15	15
79		1	48	20	11	1		10	33	25	7	5	40	22	18
21			5	12	4			3	3	10	5		12	6	3
67	1		14	49	4	1		3	13	23	25	4	38	15	15
28			22	6				1	10	12	3	2	18	6	4
16			3	12	1				2	8	2	4	6	4	6

Red. br.	SELO	Br. palih boraca			Starosna dob			Socijalni sastav					
		M	Ž	Sve- ga	Do 20 g.	o i 31	41 i dalje	Zemljo- radnici	Radnici Zanatlije	Osob.	Studenti i intelekt.	Službenici	Voj. lica
32	Mala Vranovina	15	1	16	5	11		11	3	1	1		
33	Ostrožin	49		49	13	35	1	43	5			1	
34	Pecka	42	2	44	7	36	1	33	3	3		2	3
35	Perna	69	4	73	18	51	4	62	6	2		1	2
36	Pješčanica	50		50	15	34	1	46	2	1		1	
37	Podgorje	17	2	19	3	16		15	1	1	1	1	
38	Poljani	16		16	3	13		15					1
39	Ponikvari	3	1	4	3	1		4					
40	Prkos	22	1	23	5	16	2	16	4	1	1		1
41	Slavsko Polje	80	1	81	14	65	2	34	46	1			
42	Staro Selo	33		33	4	24	5	29	4				
43	Štipan	35		35	2	32	1	28	6	1			
44	Šljivovac	28		28	2	26		23	4				1
45	Topusko	6		6		6		1	3			2	
46	Trepča	9		9	3	6		8	1				
47	Trstenica	46		46	10	35	1	43	3				
48	Vel. Vranovina	1		1	1			1					
49	Vorkapić Selo	45		45	11	34		30	13			2	
50	Vrginmost	6		6	1	5			3	1	1		1
	Svega	1301	32	1333	268	1021	44	1105	157	20	9	25	17

Nac. sastav			Godina stupanja u NOV					Godina pogibije					Mjesto pogibije		
Srbi	Hrvati	Ostali	1941.	1942.	1943.	1944.	1945.	1941.	1942.	1943.	1944.	1945.	Na Kordunu	u C.O.	Z c.0.
16			1	12	2	1			2	9		1		6	10
49			13	14	17	5		4	7	9	23	6	31	13	5
44			25	9	9	1		1	19	14	5	5	19	6	19
73			45	24	4			1	16	38	9	9	39	22	6
50			13	29	6	2			12	20		6	30	10	10
19			10	7		2			11	5	'a	1	14	2	3
16			4	12					5	6	\$	2	7	5	4
3	1				4							1		3	1
23			8	14	1			1	4	11	(T	1	9	4	10
81			44	33	3	1			29	29	2-r	2	44	10	27
32			20	7	4	2		10	4	12		1	12	10	11
35			11	23	1			3	4	16	\$"	4	21	10	4
28			6	17	3	2		2	5	14	0	2	12	10	fi
3	3		5		1				4				2	2	?
9			3	6					3	5	1		3	5	1
46			8	32	6			2	4	29	10	1	22	15	9
	1					1						1			1
45			2	38	4	1		1	3	24	vi	5	21	14	10
6			5			1		4				1	5		1
1304	28	1	466	667	148	50	2	70	296	547	305	118	64gj	380	304

Žrtve fašističkog terora (ubijeni)

Red. br.	SELO	Ukupno žrtava			Starosna dob			Socijalni sastav					
		M	Ž	Sve-ga	od 0 do 10 g	od 10 do 50 g	od 51 i dalje	Zemljoradnici	Radnici i zanatlije	Službenici	Studenti intelekt.	Voj. lica	Ostali
1	Ban. Kovačevac	1	1	2		1	1						2
2	Ban. Moravci	34	34	68	16	31	21	68					
3	Ban. Selnica	1		1		1		1					
4	Batinova Kosa	138	97	235	49	148	38	234		1			
5	Blatuša	220	132	352	81	218	53	342	2	8			
6	Boturi	7		7	2	5		7					
7	Bović	51	18	69	7	24	38	65	2	2			
8	Brnjavac	63	5	68	3	50	15	66	1			1	
9	Bukovica	117	74	191	49	80	62	191					
10	Crevarska Strana	122	13	135	6	100	29	114	17	3		1	
11	Crna Draga												
12	Crni Potok	117	115	232	80	107	45	229		2		1	
13	Čemernica	394	92	486	59	333	94	479	5	2			
14	Čremušnica	55	17	72	1	43	28	66	3	1		2	
15	Des. Sredičko	11	12	23	4	10	9	2					21
16	Des. Štefanki	16	14	30	11	17	2						30
17	D. Sjeniĉak	151	29	180	16	118	46	176	2			2	
18	Dugo Selo	183	299	482	180	220	82	480	2				
19	Golinja	71	28	99	11	62	26	94	4	1			
20	G. Sjeniĉak	242	35	277	13	204	60	269	6	2			
21	Gredani	91	15	106	2	76	28	93	10	3			
22	Hrvatsko Selo	3	1	4		4		3		1			
23	Kablari												
24	Katinovac	183	229	412	162	182	68	408	1	2		1	
25	Kirin	88	23	111	10	72	29	107	2	2			
26	Kozarac	33	31	64	10	32	22	62	2				
27	Lasinja	33	24	57	12	39	6	7	6	1	6	1	36
28	Las. Sjeniĉak	87	50	137	16	77	44	134	3				
29	Novo Selo												
30	Maliĉka	21	34	55	24	19	12	55					
31	Mala Trepĉa	15	7	22	3	12	7	22					

Tabela, br. 2

od neprijatelja) sa teritorije kotara Vrginmosta

Nac. sastav			Godina smrti					Mjesto zločina			U logorima		Izvršiozi zločina		
Srbi	ČTJ X	Ostali	1941.	1942.	1943.	1944.	1945.	Na Kordunu	Van Korduna	Van Republike	U ustaš. logorima	U Njemač. logorima	Ustaše	Nijemci	Italijani
		2		2							2		2		
68			38	26	2	2		53	3	12	12		67	1	
	1			1				1					1		
234	1		106	127	1	1		133	100	2	6	1	235		
352			310	22	13			208	138	6	5	1	342	10	
	7				7			7					7		
69			42	22	4	1		36	31	2	3		66	3	
68			58	10				21	46	1		1	67	1	
191			98	91	2			76	114	1	22		189	2	
135			124	7	4			53	80	2	6		131	2	2
232			185	30	17			211	4	17	1	1	222	10	
486			364	117	4	1		80	402	4	81	1	481	5	
71	1		54	12	5	1		53	17	2			70	2	
2		21	21		2			2	21				23		
		30	1	29				1	29				30		
180			16	160	3		1	46	47	87	36	83	97	83	
481	1		475	5	2			477	4	1	1	1	481	1	
99			73	13	13			81	16	2			92	7	
277			17	259		1		97	55	125	47	123	152	125	
103	3		94	8		4		22	84		12		102	4	
4						4			4		1		3	1	
412			79	319	13	1		387	16	9	2		408	4	
111			9	100	2			71	33	7	32	6	104	7	
64			39	12	13			50	12	2	1		52	12	
15	5	37	51	5	1			16	41		5	1	56	1	
137			33	93	9	2		101	23	13	13	12	124	13	
55			'16	37	2			52	1	2		1	54	1	
22			7	11		4		.11	8	3		3	19	3	

Red. br.	SELO	Ukupno žrtava			Starosna dob			Socijalni sastav					
		M	Ž	Sve-ga	01 m o a	od 16 do 50 g.	i - © - 00	Zemljoradnici	Radnici i zanatlije	Učeni	Studenti intelekt.	Voj. lica	Ostali
32	Mala Vranovina	32	5	37	1	29	7	32	3	2			
33	Ostrožin	91	16	107	7	67	33	104		2		1	
34	Pecka	149	91	240	81	118	41	233	5			2	
35	Perna	172	216	388	180	136	72	384	3			1	
36	Pješćanica	154	56	210	28	129	53	202	5	3			
37	Podgorje	104	20	124	4	87	3V	104	13	5		2	
38	Poljani	68	32	100	16	64	20	97	3				
39	Ponikvari	79	20	99	7	78	14	93	6				
40	Prkos	139	285	424	193	175	56	418	4	1		1	
41	Slavsko Polje	187	48	235	23	165	47	180	54	1			
42	Staro Selo	329	161^	490	138^	291	61	487	3				
43	Štipan	59	57	116	23	59	34	100					16
44	Šljivovac	28	27	55	8	21	26	55					
45	Topusko	34	3	37		28	9	13	17	6		1	
46	Trepča	51	59	110	27	65	18	108	2				
47	Trstenica	71	88	159	46	83	30	159					
48	V. Vranovina	2	1	3	1	2		3					
49	Vorkapić Selo	29	13	42	3	25	14	34	6	2			
50	Vrginmost	31	7	38	3	25	10	14	14	10			
	Svega	4357	2634	6991	1616	3932	1443	6594	206	63	6	17	105

Nac. sastav			Godina smrti					Mjesto zločina			U logorima		Izvršioci zločina		
Srbi	Hrvati	Ostali	1941.	1942.	1943.	1944.	1945.	Na Kordunu	Van Korduna	Van Republike	U ustaš. logorima	U Njemač. logorima	Ustaše	Nijemci	Italijani
37			30	3	4			11	23	3	11		35	2	
107			32	73	2			78	22	7	21	7	100	7	
240			103	129	8			180	1	59		2	232	8	
388			136	227	25			372	7	9	3	1	370	18	
210			129	74	3	4		97	112	1	5		209	1	
124			84	29	11			113	8	3	6		113	11	
100			62	37	1			57	41	2	3		100		
96	3		92	7				31	68		3		99		
423	1		416	7	1			418	5	1			424		
235			178	46	9	2		189	45	1	4		231	4	
490			322	150	17	1		475	2	13		2	477	13	
100		16	103	13				80	35	1	2	1	115	1	
55			31	24				51		4		4	51	4	
35		2	37					3	34		25		37		
110			110					105	5		1		110		
159			35	115	9			147	10	2	3		156	3	
3					2	1		3						3	
42			27	14	1			37	5		6		42		
38			29	5	4			26	11	1	9		37	1	
6860	23	108	4263	2481	216	30	1	4821	1763	407	390	257	6615	374	2

Umrli od tifusa sa teritorije Kotara Vrginmosta

[illegible]

24	Katinovac	19	35	54	15	27	12	54	54		54			25	29
25	Kirin	23	17	40	5	15	20	40	40		40			38	2
26	Kozarac	21	37	58	13	23	22	58	58		58			52	6
27	Lasinja														
28	Las. Sjeniĉak	54	57	111	9	45	57	111	111		95	16		111	
29	Novo Selo														
30	Maliĉka	9	23	32	1	14	17	32	32		32			32	
31	Mala Trepĉa	4	7	11		4	7	11	11		8	3		11	
32	Mala Vranovina	2	18			7	13	20	20		20			20	
33	OstroŹin	11	14	25	4	1	20	25	25		25			25	
	Pecka	15	24	39	6	17	16	39	39		39			38	1
35	Perna	47^	47	94	15	24	55	94	94		97^			84	10
36	Pjeŝĉanica	22	42	64	19	21	24	64	64		64			54	10
37	Podgorje	9	26	35	4	11	20	35	35		35			30	5
38	Poljani	10_	21	31	5	11	15	31	31		31			22	9
39	Ponikvari														
40	Prkos	4	2	6	1		5	6	6		6				6
41	Slavsko Polje	28	63	91	23	38	30	91	91		91			91	
42	Staro Selo	29	69	98	40	31	27	98	98		98			36	62
43	Ŗtipan	7	13	20	2	4	14	20	20		20			20	
44	Ŗljivovac	3	11	14		7	7	14	14		14			14	
45	Topusko														
46	Trepĉa														
47	Trstenica	14	23	37	6	14	17	37	37		37			27	10
48	Vel. Vranovina														
49	Vorkapiĉ Selo	40	73	113	9	62	42	113	113		113			113	
50	Vrginmost	2	1	3		2	1	3	3		3				3
	Svega	593	1008	1601	270	601	730	1601	1598	4	1533	63	5	1364	237

Žrtve rata sa teritorije

Red. br.	SELO	Broj poginulih			Starosna dob			Socijalni sastav
		M	Ž	Svega	Do 15 god.	Od 16-50	51 i dalje	Zemljoradnici
1	Ban. Kovačevac	1	1	2		2		2
2	Ban. Moravci							
3	Ban. Selnica							
4	Batinova Kosa	1	5	6	2	2	2	6
5	Blatuša	5	4	9	4	3	2	9
6	Boturi							
7	Bović	6	6	12	3	2	7	12
8	Brnjavac	5	3	8	2	1	5	8
9	Bukovica	4	3	7	3	3	1	7
10	Crevarska Strana	1	1	2	1	1		2
11	Crna Draga							
12	Crni Potok	8	7	15	9	3	3	15
13	Čemernica	12	10	22	9	3	10	22
14	Čremušnica	12	8	20	3	8	9	20
15	Des. Sredičko							
16	Des. Štefanki	2		2	1	1		2
17	D. Sjeniĉak	11	9	20	4	4	12	20
18	Dugo Selo	6	4	10	3		7	10
19	Golinja	5	6	11	7	2	2	11
20	G. Sjeniĉak	28	31	59	23	15	21	59
21	Gređani		4	4	1	1	2	4
22	Hrvatsko Selo	1	1	2	2			2
23	Kablari							
24	Katinovac	12	7	19	7	3	9	19
25	Kirin	11	14	25	4	12	9	25
26	Kozarac	3	2	5	4		1	5
27.	Lasinja	11	13	24	4	9	11	24
28	Las. Sjeniĉak	15	21	36	14	8	14	36
29	Novo Selo							
30	Maliĉka							
31	Mala Trepĉa	3	7	10	3	4	3	10

Tabela, br. 2

kotara Virginmosta

Nac. sastav			Godina smrti					Vrsta smrti			
Srbi	Hrvati	Ostali	1941.	1942.	1943.	1944.	1945.	Od mine i bombi	Od hladnoće i iscrpljenosti	Nesretni slučajevi uzrokovani ratom	Ostali slučajevi
	2			2						2	
6			1	4	1				6		
9				6	3				9		
12				9	2	1			11	1	
8				8					8		
7				5	1	1		1	6		
2				1			1	1	1		
15				9	5		1	1	12		2
22			2	15		5		3	17	1	1
20			3	15	1	1		1	14		5
	2				1	1		2			
20				20					20		
10			1	6	3				10		
11				6	5				10	1	
59				49	7	2	1		57	1	1
1	3			3	1				1	3	
	2				1	1		1		1	
19			1	10	8				11	8	
20		5		23	1	1			17	1	7
5			1	4					5		
	24			1	2	21		21		3	
36			2	28	3	2	1	4	28	2	2
10				10					10		

Red. br.	SELO	Broj poginulih			Starosna dob			Socijalni sastav
		M	ž	Svega	Do 15 god	Od 16-50	51 i dalje	Zemljoradnici
32	Mala Vranovina	3	1	4	1		3	4
33	Ostrožin	4	3	7	1	2	4	7
34	Pecka	7	3	10	10			10
35	Perna	11	6	17	6	5	6	17
36	Pješćanica	4	9	13	8	2	3	13
37	Podgorje	6	3	9	5	3	1	9
38	Poljani	4	7	11	5	4	2	11
39	Ponikvari	2		2	1	1		2
40	Prkos	1		1		1		1
41	Slavsko Polje	3	7	10	3	4	3	10
42	Staro Selo	5	8	13	5	6	2	13
43	Štipan	4	5	9	2	1	6	9
44	Šljivovac	4	7	11	5	3	3	11
45	Topusko							
46	Trepča	3	2	5		4	1	5
47	Trstenica	1	3	4	3		1	4
48	Vel. Vranovina							
49	Vorkapić Selo							
50	Vrginmost	2	1	3	1	2		3
	Svega	227	232	459	169	125	165	459

Nac. sastav			Godina smrti					Vrsta smrti			
Srbi	Hrvati	Ostali	1941.	1942.	1943.	1944.	1945.	Od mine i bombi	Od hladnoće i iscrplje- nosti	Nesretni slučajevi uzrokovani ratom	Ostali slučajevi
4			1	2	1				4		
7				5	1	1			7		
10				1	9			1	9		
17			3	6	3	5		1	11	1	4
13			1	11	1			1	11		1
9				8	1				9		
11				9	1	1			10	1	
	2				2			2			
1			1								1
10				5	3	2			10		
13			1	2	8	2		2	10		1
9			1	8					9		
11				10		1			11		
5				5					4		1
4				4					4		
3			1		2				2	1	
419	35	5	20	310	77	48	4	42	364	27	26

UKUPNI

poginulih, ubijenih i umrlih sa teri

	Ukupno mrtvih			Starosna dob			Soci	
	M	Ž	Svega	Do 15 god	Od 16 do 50	51 i dalje	Zemljoradnici	Radnici i zanatlije
Pali borci	1301	32	1333	Do 20 268	21-40 1021	41 i dalje 44	1105	157
Ubijeni od neprijatelja	4357	2634	6991	1616	3932	1443	6594	206
Umrli od tifusa	593	1008	1601	270	601	730	1599	
Žrtve rata	227	232	459	169	125	165	459	
Svega	6478	3906	10.384	2.055 samo ŽFT	4.658 samo ŽFT	2.338 samo ŽFT	9.757	363

Tabela, br. 2

PREGLED
torije kotara Vrginmosta 1941-1945.

jajalni sastav					Nacionalni sastav			Godina smrti				
Đaci	Studenti i intelek- tualci	Voj. lica	Služ- benici	Ostali	Srbi	Hrvati	Ostali	1941.	1942.	1943.	1944.	1945.
20	9	17	25		1304	28	1	70	296	547	302	118
	6	17	63	105	6860	23	108	4263	2481	216	30	1
			2		1598	3				1533	63	5
					419	35	5	20	310	77	48	4
20	15	34	90	105	10.181	89	114	4.353	3.087	2.373	443	128